

POLEMIKA

Almir Fatić

Mustafa Mlivo

AUTORA KNJIGE "101 NEISPRAVNOST U PRIJEVODIMA KURANA", MUSTAFE MLIVE, SA ALMIROM FATIĆEM, ASISTENTOM NA PREDMETU TEFSIRA ISLAMSKOG FAKULTETA U SARAJEVU

Hronologija:

1. Dnevni list Avaz je 20.09.2008. objavio prikaz Mlivine knjige,
2. Islamske inf. novine Preporod je 15.10.2008. objavio napad Fatića na Mlivinu knjigu,
3. Islamske inf. novine Preporod je 01.11.2008. objavio žestok MLIVIN odgovor na napad,
4. Islamske inf. novine Preporod je 01.12.2008. objavio izbezumlje no pis mo Fatića u rubrici pis mima čitalaca,
5. Islamske inf. novine Preporod je 01.01.2009. objavio MLIVIN odgovor na Fatiće vo pis mo.

Predstavljanje knjige

Napad na Knjigu

Mlivin odgovor na napad

Izbezumljena reakcija Fatića

Mlivin kratak odgovor

IZDAVAŠTVO Jedanaesto djelo sekretara Medžlisa Islamske zajednice Bugojno

Mustafa Mlivo objavio knjigu „101 neispravnost u prijevodima Kur'ana“

Događa se da su odlomci iz Kur'ana, pogotovo oni koji su povezani s naukom, loše prevedeni, tako da bi naučnik bio u pravu kada bi izrazio kritike koje Kur'an, ustvari, ne zaslužuje, konstatira Mlivo

Nedavno je u Bugojnu objavljena knjiga „101 neispravnost u prijevodima Kur'ana“ autora Mustafe Mlive.

Mlivo je do sada objavio 11 knjiga, od čega je njegov prijevod Kur'ana do sada doživio tri izdanja.

Suštinska važnost

Posljednja Mlivina knjiga bavi se problematikom prevodenja Kur'ana i to na način traženja slabih mjesta u našim prijevodima, kojih ima sedam - što na, tzv. srpsko-hrvatskom, što na bosanskom jeziku - zatim ispituje njihovu valjanost, iznosi kontraargumente i nudi

precizan prijevod.

- Događa se da su odlomci iz Kur'ana, pogotovo oni koji su povezani s podacima nauke, loše prevedeni ili komentarisani, tako da bi naučnik bio u pravu kada bi - očitno s razlogom - izrazio kritike koje Kur'an, ustvari, ne zaslužuje. Ove netačnosti prijevoda ili pogrešni komentari (oboje je često povezano), koji ne bi začudili prije jednog ili dva stoljeća, šokiraju u naše doba čovjeka od nauke, kojeg jedna loše prevedena rečenica, a koja zbog toga sadrži naučno nedopustivo tvrdnju, navodi da se ne uzme ozbiljno u razma-

Naslovnica Mlivinog djela: Zaintrigiral ce i naučnike

tranje - kaže Mlivo za naš list.

On, stoga, smatra da je od suštinske važnosti kako za vjernika muslimana tako i za intelektualca koji istražuje Kur'an tačnost prijevoda.

S obzirom na to da kod nas postoji sedam prijevoda, autor se pita čemu toliki prijevodi za ovako mali narod, kakva je razlika među njima i gdje to vodi. Zar ne bi bilo logično da se slijedi prijevod koji je

najvjerniji originalu?

- Moderni prevodioci, često bez veće kritičnosti, preuzimaju interpretacije starih komentatora. Ovi su u svoje doba, dajući nekoj višesmislenoj arapskoj riječi netačnu definiciju, imali izgovor da nisu mogli shvatiti pravi smisao riječi ili rečenice koji se ukazuje tek u naše doba zahvaljujući našim naučnim spoznajama. Drugim riječima, postavlja se problem neophodne revizije prijevoda ili komentara koje nije bilo moguće primjereno obaviti u jednoj određenoj epohi, dok u naše doba posjedujemo elemente koji im mogu dati istinski smisao - smatra Mlivo.

Dodaje da je „Kur'anska materija vrlo složena i zahtijeva od prevodioca i komentatora široka znanja ne samo iz lingvistike nego i drugih znanstvenih disciplina“.

Različiti smisao

- Prevodenje Kur'ana vrlo je odgovoran i zahtjevan posao i taj zadatak postavljaju sebi vrlo umni i

Mlivo: Složena materija

nadareni ljudi, s ciljem da ljudima što vjernije približe smisao i značenja Kur'ana. Da bi postigli taj cilj, oni konsultiraju mnoge izvore kako klasične tako i savremene tefsirske znanosti da bi jezička i misaona interpretacija teksta Kur'ana dobila što vjerniju formu i sadržinu. Ipak, njihovi prijevodi i komentari pojedinih ajeta, a još više riječi, imaju ponekad različite interpretacije, s različitim smislom i značenjem - konstatira Mlivo.

I pored toga što je svje-

stan da bi knjiga ove sadržine mogla naići i na različite konotacije među različitim društvenim krugovima, Mlivo smatra da je njegovo novo djelo potrebno u BiH.

Neki već smatraju kako je bilo krajnje vrijeme da se pojavi jedna ovakva knjiga, dok drugi drže da su svi prijevodi jednako dobri i da bi ova knjiga nepotrebno mogla izazvati pometnju. U svakom slučaju, knjiga je tu, a uskoro će biti upričena i njena promocija.

A. MANDŽIĆ

Iz biografije autora

Mustafa Mlivo je diplomirani inženjer mašinstva. Osnovnu i srednju školu završio je u Bugojnu, a Mašinski fakultet u Mostaru.

Prije rata radio je u Razvoju Tvornice biro mašina

(TBM-u) u Bugojnu.

Od 1987. godine do danas objavio je 11 knjiga u vezi s tematikom proučavanja Kur'ana časnog.

Sekretar je Medžlisa Islamske zajednice Bugojno.

BOGOMOLJE Mjesto okupljanja Pakistanaca iz 15 različitih etničkih skupina

Uputer kompleksa Fejzuleva

Zona čeljusti

Fatićev napad na Knjigu ili "pisanije" o knjizi "101 neispravnost u prijevodima Kurana", Preporod, 15.10.2008.

36 Preporod | SAGLEDAVANJA
BROJ 20/886 - 15. OKTOBAR 2008.

Svaka nauka ima svoja pravila i zakonitosti koja se moraju poštovati pa tako i tefsir, u protivnom bi se javila anarhija i svako bi sebi dao za pravo da tumači Kur'an časni onako kako on želi i smatra da treba. (Jusuf el-Qaradawi)

Brukanje knjige

NEISPRAVNOST 101 NEISPRAVNOSTI

DR. ALMIR FATIĆ

Premda je knjiga inženjera Mustafe Mlive (Bugojno, 2008. - 223 str.) pod naslovom *101 neispravnost u prijevodima Kur'ana* napisana na neakademski i ne-naučan način budući da izostaju svi relevantni faktori i standardi jednog naučnog djela, odlučio sam, ipak, da se kritički osvrnem na ovu knjigu iz dva razloga: (1) zato što se u knjizi na nekoliko mjesta o tefsiru kao znanosti iznose neznanstvene, protivrivne, neutemeljene, netačne, pa čak i ironične ocjene, na jedan krajnje nekompetentan i neznalački način; (2) zato što se u njoj, u drastičnoj mjeri, nude reducirana i neadekvatna značenja Kur'an-i kerima.

Tefsir - "najčasnija nauka" islama

Konstatacije tipa: (...) "Kada je Bog objavio Kur'an, On nije naglasio da treba čekati štampanje tefsira kako bi ih čitali prije čitanja Kur'ana. Ne spominje se dakle, nikakvi tefsiri kao autentični tumači Kur'ana" (str. 26); ili: "Zaključiv da se treba provoditi tefsir (ako je on naravno dobrodošao), da bi se razumio Kur'an, je diktum nametnut od ljudi, Bog a ni njegov Poslanik ga nikada nisu uspostavili. Takvo vjerovanje u ovu odredbu ne može biti dio vjerovanja u Boga ili Kur'an. Nijedan čovjek nije od Boga ovolšten da napiše interpretaciju Kur'ana. Činjenica je da sama definicija tefsira nije nešto drugo do poželjna interpretacija Kur'ana" (str. 26); ili: (...) "Iz ovoga se nazire da tefsiri kao (a Ibn Kesirov je jedan od najpoznatijih) imaju podosta klimavih tučnjenja" (str. 52) - pružaju dovoljno svjedočanstvo o autorovom pogledu na tefsir i o njegovom potpuno nerazumijevanju ili pogrešnom shvatanju tefsira kao nauke.

Sam autor proturječje samome sebi, jer u istoj knjizi informiše nas o svome prijevodu i komentaru Kur'ana koji su, između ostaloga, utemeljeni na "klasičnim i savremenim tefsirima" (sic!). Nadalje, njegov prijevod i komentar utemeljen je, kako veli, na "modernoj nauci". Dakle, s jedne strane, autor tvrdi da je njegov prijevod i komentar utemeljen na "modernoj nauci", što znači da autor priznaje "modernu nauku", ma šta da se pod tom sintagmom misli, ali ne priznaje (i, zaista, ne poznaje) tefsir kao nauku. Jednako ovdje očitom kontradiktornost konceptualne naravi!

Naime, prvi predikat tefsira jeste da je on "im -

Ništa slično

Teško bi bilo naći nešto slično ovoj prevodilačkoj pojavi u historiji prevoda Kur'ana. Tako nešto može izreći samo onaj ko ne poznaje strukturu kur'anskoga jezika, ko ne poznaje problematiku kirata i 'sedam harfova' Kur'ana, ko Kur'an lišava njegove, da tako kažem, objavljene višeznačnosti.

nauka, znanost (a ne samo "poželjna interpretacija Kur'ana"), tj. sistematizirano znanje, znanje dovedeno do razine nauke koju opslužuju brojne naučne discipline kako bi se u komentarisanoj ili prevodenoj Kur'ana komentator ili prevodilac što više zaštitio od pogreske. Još u klasično vrijeme islama metodolozi nauke tefsira postavili su strogo definirane kriterije (*suruti-tefsir*) za onoga ko želi tumačiti (ili prevoditi) Kur'an. Prvi kriterij i *conditio sine qua non* za tumačenje ili prevodjenje Kur'ana jeste **poznavanje arapskoga jezika** na svim njegovim jezičkim nivoima: gramatičkom, sintaksnom, semantičkom, stilističkom. Uputiti se u prevodjenje ili komentarisanje Kur'ana bez znanja tih uvjeta svjedoči o **nedozvoljenoj ljudskoga uma**, ma ko on i odakle bio! Dakle, hoću reći da klasični ili savremeni tefsiri Kur'ana nisu moguća (i nisu nastali) bez poznavanja "najčasnije nauke" (*esrefut-ulum*) islama, kako su tefsir označili neki njegovi najpoznatiji protagonisti u vrijeme ashaba i kasnije, sve do danas. Ovdje se ima na umu *predmet tefsira* - Allahov, dž.s., Govor. Konzistentno tome, svaki prijevod Kur'ana koji se ne temelji na znanju arapskoga jezika i tefsira Kur'ana osuđen je na neuspjeh i, sasvim izvjesno, znatno skrnavi i reducira značenja Allahove, dž.s., Knjige. Bez tefsira, tvrdim, teško možemo doći do ispravnog razumijevanja Kur'ana. Kao dokaz moje tvrdnje može poslužiti i ova knjiga ing. Mlivo, koja istovremeno svjedoči dvije stvari: nepoznavanje arapskoga jezika i nepoznavanje bosanskoga jezika, za što ćemo u ovom tekstu podastrijeti više primjera i dokaza. Zaključak se nadaje sam po sebi: autor ove knjige nedostaje uvjet svih uvjeta za prevodjenje Allahove, dž.s., Knjige!

Zašto je potreban tefsir

Brojni su razlozi za postojanje tefsira kao nauke. Ovdje ću navesti tek nekoliko njih, jer bi iscrpniji navod zahtijevao mnogo više prostora.

- 1) Brojne stilske aluzije kur'anskoga jezika nije moguće prevesti u bilo koji drugi jezik te je nužno posegnuti za tefsirima kako bi se došlo do ispravnog razumijevanja.
- 2) Kirati Kur'ana (vjerodostojne varijante izgovora brojnih kur'anskih ajeta). "Svaki kirat je - Kur'an, i svaki je povezan sa svojim značenjem; jedan kirat nosi neko dodatno značenje ili novo značenje u odnosu na neki drugi ili sve druge kirate; tako npr. Allahove riječi *leqad dā'okum resulatin medu vas* (El-Tewbe, 128) mogla da se prouči kao *enfusikum* (sa dammom na fa'u) - kada znače da je poslanik Muhammed, a.s., jedan od Arabijanā, ali i kao *enfusikum* (sa fethom na fa'u) - kada znače da je poslanik najviši među Arabljanima po porijeklu, ponašanju, poziciji i ugledu" (Ebu Zehre).
- 3) Poveći objave (*eshabi'n-nuzul*) jednog broja kur'anskih ajeta. Poznavanje okolnosti i aktera u vezi sa kojima se objavljeni neki od kur'anskih ajeta pomaže boljem razumijevanju kur'anskoga jezika i konteksta. Na primjer, slučaj sa 115. ajetom sure El-Begare: "...kuda god se okrenete, pa - tamo je Allahova strana".

ča tefsira je da pronade ta značenja i ukaže na njih. Na primjer, glagol *as'ase* iz 17. ajeta sure El-Tekvir može značiti "nastupanje", ali i "zalazak noć"; ili riječ *gura* (El-Begare, 228) znači pranje, čišćenje ili nježno ciklus (hajz). Prijevodom se fiksira samo jedno značenje, a tefsirima se ukazuje na druga značenja.

Konačno, o potrebi, opravdanosti i nužnosti tefsira najbolje nam govori historija ove nauke i raskolna komentatorska tradicija dostojna svakog poštovanja i uvažavanja.

Višeznačnost kur'anske leksike

Jedna od odlika kur'anskoga jezika, kako sam već navo, jeste i njegova višeznačnost. Ta njegova višeznačnost nije izmisljena bilo kakvim lingvističkim postupkom, već je ona, rekao bih, strukturalne naravi. Previdjeti ova značenja odliku kur'anskoga teksta znači previdjeti mnoštvo kur'anskih značenja, a time i drastično reducirati kur'ansku poruku. Kirati Kur'ana podaraju brojne nijasne kur'anskih značenja koje su kao takve objavljene u *arhatipu* Kur'ana (prema vjerodostojnom hadisu: "Kur'an je objavljen na sedam harfova"), a bilo koji prijevod prenosi samo jedno značenje pojedinih kur'anskih riječi koje u svojoj osnovi mogu imati veći broj jednako relevantnih i legitimnih značenja. Upravo se to krije, između ostaloga, velika tajna i neoponavljivost kur'anskoga jezika.

U drugom dijelu knjige ing. Mlivo, nakon što iznabavi "101 nepravilnost" u našim prijevodima Kur'ana (Korkut, Karšić i Duraković), redovno navodi da bi prijevod predmetne riječi, sintagme, odn. ajeta: "trebao da glasi"; "prijevod ajeta onakvog kakvog ga je Allah objavio, par excellence, (sic!) trebao bi glasiliti"; ili, pazite sada ovo!: "prijevod može samo glasiliti"; "krajnje precizan prijevod trebao bi glasiliti"; "tajan prijevod bio bi"; "tajan prijevod, onakvog kakvog ga je Allah objavio"; itd. Teško bi bilo naći nešto slično ovoj prevodilačkoj pojavi u historiji prevodjenja Kur'ana. Tako nešto može izreći samo onaj ko ne poznaje strukturu kur'anskoga jezika, ko ne poznaje problematiku kirata i 'sedam harfova' Kur'ana, ko Kur'an lišava njegove, da tako kažem, objavljene višeznačnosti.

Naprimo, stvari ne stoje onako kako su postavljene u knjizi ing. Mlivo. Evo samo nekoliko primjera:

Primer prvi. Kada analizira prijevode 26. ajeta sure El-Begare autor tvrdi: "Prema značenjima riječi ajeta... prijevod može samo glasiliti: *Ustunni*, Allah se ne ustručava da navodi primjer kao što je korarac, te ona *IZNAD njega*" (str. 109). Dakako, prilog *fejza* ovdje može značiti *ne imati, već ekber* - veći, tj. nešto veće od njega (Katade, Ibnu'l-Džewari), ali jevd nešto sličnije od njega (Ibn Abbas, Zamahšeri). Argumenti i za jedno i za drugo značenje su jezički i kontekstualno utemeljeni. Prema tome, stav da prijevod može samo glasiliti... je neispravan i reducirajući.

Primer drugi. U vezi sa prijevodom riječi *qad* autor poziva temeljno nepoznavanje etimologije kur'anskih riječi, a pogotovo njihovih kontekstualnih značenja. Kao rezultat toga, naravno, poduđen je netačan i pogrešan prijevod ove riječi i ne-suvislvi komentari. Tvrdnje da Kur'an itakako operira sa izrazom "Duh Sveti", da on nije stran niš ne-

Handwritten notes in the left margin:

- 10% tefsir... (circled)
- 99%... (circled)
- Nah odgovori uopće neopisno... (circled)
- FATIC
- Handwritten notes at the bottom left: "Evo prijevoda... iz ovoga se nazire..."

Handwritten note at the bottom center: "NIŠTA STRANA NJO LCG!"

Mlavin odgovor na Fatićeve pisanije, Preporod, 15. nov. 2008.

Zahitjev
Pozivajući se na pravo na odgovor, "Kodeks za štampu", te "Zakon o zaštiti od klevete FBiH", zahtijevam da "Preporod" u prvom narednom broju objavi moj odgovor na pisanje Almira Fatića o mojoj knjiži "101 neispravnost u prijevodima Kur'ana" u Preporodu od 15.10.2008, br. 20/886, što u cijelosti bez ikakvih izmjena od početka do kraja.

101 NEISPRAVNOST U PRIJEVODIMA KUR'ANA

Mlavin odgovor

Kada mi je iz Sarajeva javljeno da je neko u Preporodu analizirao moju knjigu "101 neispravnost u prijevodima Kur'ana" pomislio sam odmah da je to radio neki **alim**, koji zna šta govori. Ali kad sam video i pročitao tekst, imao sam dva osjećaja – prvi, bilo mi je drago što anonimni Fatić ničim nije uspio uzdrmati niti jednu od mojih tvrdnji iz knjige, i drugi – bilo mi je žao što iz tako oskudnog fonda znanja o problematiki, kakvo je u Preporodu plasirao Almir, njegovi učenici neće mnogo naučiti.

Cilj knjige o kojoj je ovdje riječ "101 neispravnost u prijevodima Kur'ana" jeste da ukaže na neke osnovne nedostatke i nepravilnosti u našim prijevodima Kur'ana (mada se ista tematika može lahko transferirati i na prijevode Kur'ana na strane jezike), kako bi riječ Allahova vazda bila gornja, a ne donja. Knjiga se sastoji od dva dijela. Prvi dio od sto strana bavi se problematikom i teškoćama u prevodenju Kur'ana, a drugi dio od 122 stranice sadrži 105 praktičnih primjera sa obrazloženjima. Pet-šest tih primjera Fatić pokušava demantirati, dok ostatak od stotinu drugih prihvata. Svaki navedeni primjer sadrži izvorni arapski tekst, latinični skript tog teksta, prijevode naših najistaknutijih prevodilaca, značenje ključnih riječi i obrazloženje. Ovdje posebno ističem obrazloženje. Naime, sva argumentacija iznesena u knjizi potkrijepljena je i utemeljena na dokazima. A oni su takvi da ih samo zlonamjernik ili baš neuk čovjek može pokušati osporiti.

U svojoj priči Fatić čita lačkoj publici Preporoda drži školsku lekciju o tefsiru. No ta lekcija je nedovoljna jer, ni čitaoci Preporoda nisu neuki. Mnogi od njih imaju više znanja o dotičnoj materiji od samog Fatića.

Cinjenice koje sam iznio o tefsiru Fatić ne negira, ali ih ne voli. A one su onakve kao što sam naveo u predmetnoj knjizi: "Kada se znanje o značenju pojedinih ajeta Kur'ana traži u starim srednjovjekovnim komentarima (tefsirima) ili uz pomoć hadisa, tu valja biti jako oprezan. Neki od njih imaju potrebu za dopunama i revizijama zbog mogućeg prisustva slabih hadisa, israilijata, bespotrebnih rasprava ili priča bez ikakve osnove".

Naime, u drugom skraćenom izdanju Ibn Kesirovog tefsira, kod nas štampanog 2002. godine, stoji da su u tom izdanju "zostavljeni israilijati, mnoga slabija hadiska predanja, neautentična mišljenja i mnoge rasprave za kojima nema potrebe" iz ovoga se nazire da ti tefsiri (a Ibn Kesirov je jedan od najpoznatijih) imaju podosta klimavih tumačenja! Nužno je ovdje spomenuti da su kršćanske fantazmagorije ostale neočišćene, a one značajno kontaminiraju bistri kur'anski izvori! Ovakav tekst siromah Fatić je odmah protumačio kao da Milvo ne priznaje tefsir. Ci-

sta neistina, jer Mlavin Komentar Kur'ana je utemeljen na savremenim i klasičnim tefsirima, modernoj nauci i Buharijinim hadisima – bez klimavih mjesta.

Savjet da se prije **prevodenja** Kur'ana pročita tefsir, ne mora biti kontradiktoran porukama Kur'ana, iako Kur'an (tj. Bog) jasno kaže u tri sur'e (44:58, 54:17, 54:22) da je Kur'an od Boga učinjen lahkim za razumijevanje. Šta više, ajet 25:33 kaže da je sam Kur'an najbolje objašnjenje istine. Drugo, kada je Bog objavio Kur'an, On nije naglasio da treba čekati štampanje tefsira kako bi ih čitali prije čitanja Kur'ana. Ne spominje se, dakle, nikakav tefsir kao autentični tumač Kur'ana, vjera u Kur'an kao Božju riječ i Muhammeda a.s. kao Njegovog Poslanika, je ono što je potrebno. Kur'an je dakle objavljen na lahkom jeziku, kako Bog kaže, i namijenjen je za čitanje /sljedenje/ razumijevanje, odmah nakon što je objavljen. Zahtjev da se treba pročitati tefsir (iako je on naravno dobrodošao), da bi se razumio Kur'an, je diktum nametnut od ljudi, Bog, a ni Njegov Poslanik ga nikada nisu uspostavili. Tako vjerovanje u ovu odredbu ne može biti dio vjerovanja u Boga ili Kur'an. Cinjenica je da sama definicija tefsira nije ništa drugo do poželjna interpretacija Kur'ana. Naši prijevodi (Korkut, Karić, Duraković), osim fusnota, nemaju nikakav vrijedan komentar (tefsir).

Nadalje, smatram da je 60% muslimana samo čulo za tefsir, a o njemu ništa ne zna, da je 39% muslimana nešto čulo o tefsiru, ali ga nikad neće pročitati, i konačno 9% muslimana čita samo prijevod Kur'ana. Zbog toga je jako bitno kakav prijevod se čita. Fatić ne može sakriti ovu istinu o tefsirima, jer je ona bijelodana. Šta bi uradio Fatić sa srednjovjekovnim tefsirima u kojem piše da Zemlja stoji na dvić vola, pa ako bi vo mrdnuo dijakom, Zemlja bi pala? Ili da je žena stvorena (suprotno Kur'anu) od krivog rebra? Što se tiče pak Fatićevih direktnih nasrtaja na mene, priznajem da nisam završio arapski u Bagdadu baš sa devetkom, ali isto tako tvrdim, kad je prevodenje (a bogme i tumačenje) Kur'ana u pitanju, da Fatić svoje doktorsko znanje obavezno treba staviti na reviziju, a večernji kurs bi mu doista dobro došao.

Kako inače objasniti Fatićev iskaz da Milvo priznaje modernu nauku? Pa samo glup čovjek neće priznavati nauku! Baš na konto toga su nastali brojni promašaji u prevodenju tzv. "naučnih ajeta" i brojne zablude. U mojoj knjizi stoji: "**Događa se da su odlomci iz Kur'ana, pogotovo oni koji su povezani sa podacima nauke, loše prevedeni ili komentirani, tako da bi naučnik bio u pravu kada bi – oči to razlogom – izrazio kritike koje Kur'an ustvari ne zaslužuje.** Ove netačnosti prijevoda ili pogrešni komentari (oboje je često povezano), koji ne bi začudili prije jedno ili dva stoljeća, šokiraju u naše doba čovjeka od nauke, koga jedna loše prevedena rečenica, a koja zbog toga sadrži naučno nedopustivu tvrdnju, navodi da je se ne uzme ozbiljno u razmatranje.

Ovakve zablude se objašnjavaju činjenicom da moderni prevodioci, često bez veće kritičnosti, preuzimaju interpretacije starih komentatora. Ovi su u svoje doba, dajući nekoj arapskoj riječi koja ima višestrukih smislova, netačnu definiciju, imali izgovor da nisu mogli shvatiti pravi smisao riječi ili rečenice, koji se ukazuje tek u naše doba, zahvaljujući na-

sim naučnim spoznajama. Drugim riječima, postavljajući se problem neophodne revizije prijevoda ili komentara, koje nije bilo moguće primjereno obaviti u jednoj određenoj epohi, dok u naše doba posjedujemo elemente koji im mogu dati istinski smisao.

Čak ni široka lingvistička naobrazba, ni solidno poznavanje šerijatskih izvora, nije dovoljan garant da će se određeni izraz ili misaona cjelina adekvatno prevesti na neki jezik. Ako ajet, npr. zadiru u egzaktne znanosti, onda se te znanosti moraju dobro poznavati ili se konsultirati stručnjaci i literatura iz tih oblasti. Upravo takvih ajeta koji dotiču razna znanstvena područja, ima u Kur'anu veliki broj, što prevodilac i komentatore Kur'ana obavezuje da toj materiji multidisciplinarno pristupaju. Mislim da je gornje objašnjenje o potrebnosti uključivanja moderne nauke u prevodenju tzv. "naučnih ajeta", dovoljno. Prije nego što predem na pobijanje Fatićevih tvrdnji u primjerima koje je naveo, valja pojasniti šta je to prijevod Kur'ana, a šta komentar Kur'ana, pošto Fatić tvrdi da je svaki prevod Kur'ana istovremeno i njegov tefsir – pokazaćemo da to nije nužno tako.

Proces prevodenja, bilo to prijevod per se ili za interpretiranje, može se jednostavno definisati kao: 1. dekodiranje značenja izvornog teksta i 2. enkodiranje ovog značenja u ciljni jezik. Rezultat je prijevod. Da prijevod nije automatski i tefsir, ovo primjera: Tačan prijevod ajeta 55:5 glasi: "Sunce i Mjesec su po proracunu". Ako prevodilac iz nekih razloga međutim prevede, npr: "Sunce i Mjesec utvrđenim putanjama plove", to više nije prijevod (jer je izgubljena veza sa kur'anskim tekstom), nego je prijevod zamijenjen tefsirima. Prevodilac je ovdje dakle komentatorom pokušao doći do značenja ili smisla kur'anskog teksta i to (pogrešno) smatra prijevodom.

Slažemo se da tačan prijevod Kur'ana 100% nije moguć. Ipak, ono što je ljudski moguće pri prevodenju je: 1. ne izbrisati ni jednu arapsku riječ Kur'ana iz prijevoda, 2. ne dodati nepotrebne riječi u prijevod držeći da su one ekvivalent za arapske i 3. sljediti istu gramatičku sintaksu ajeta.

Valja ukazati na nekoliko osnovnih zabuda koje su svojstvene nepoznavaoacima ove problematike: **Zabluda** da je prijevod Kur'ana isto što i "prijevod značenja Kur'ana". Prijevod Kur'ana je prijevod kur'anskog teksta onakvog kakav jeste, per excellence. Ni manje ni više od toga. S druge strane "Prijevod značenja Kur'ana" očito nije prijevod Kur'ana. To može biti samo prijevod tefsira, odnosno komentara. **Zabluda** da riječi nekog mufessira mogu u prijevodu Kur'ana zamijeniti Allahove riječi. **Zabluda** da je hadis iznad Kur'ana, u suočenju sa Kur'anom, da je hadis odlučujući. Dakle, treba znati razlikovati izvorni kur'anski tekst, prijevod Kur'ana, prijevod značenja Kur'ana (tefsira) i hadis. U navođenju primjera prevoda ajeta o komarcu, Duhu svetom, postavljenju na Arsi i bojanju Allahovom, Fatić je izabrao upravo one primjere koje ne razumije i koji pokazuju da ne vladama materijom.

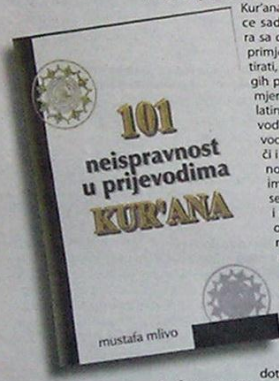
POBIJANJE FATIĆEVIH NAVODA

Pobijanje Fatićevih navoda iz primjera komarca, (Kur'an, 22:6) "Innalaha la jestahij en jadribe medalen ma be'udaten fema fevkaha." Ovo je jedan od ajeta za koji se ispostavilo da je prava barjera za naše prevodioce Kur'ana zbog riječi *fevka*. U čemu je problem? Otvorimo li bilo koji riječnik arapskog jezika naći ćemo da *fevka* označava na, nad, iznad, površ. Ona je upravo suprotna od riječi *taht* što znači: pod, ispod, niže. Razmišljajući naših prevodilaca su se dakle kretala u pravcu mikrosmosa, a ne obrnuto u pravcu makrosmosa, jer se očito smatralo da je nešto jednostavno teže stvoriti od nečeg što je složeno!

Rezultat toga su prijevodi kao "Allah se zbija ne stidi da kao primjer komarca navede ili nešto sličnije od njega" ili "Allah se ne ustručava da za primjer navede mušicu ili nešto sličnije od nje". Međutim, prijevod ajeta treba da glasi: "Uistinu! Allah se ne suzdržava da navede primjer kao što je komarac, te onog iznad njega." Komarac je dakle prost primjer Allahovog stvaranja, a da se i ne govori o organizmima koji su po složenosti stvaranja kompleksniji (npr. čovjek). Zbog toga značenje ajeta zahvata nepojmljivo široko polje stvari i pojmova koji su po nečemu iznad (fevka) komarca.

U Glasniku Rijaseta IZ-e u BiH br. 7-8, juli-avgust 2005., u kritici Durakovićevog prijevoda (a Durakovićev prijevod ovog ajeta je bolji) Jusuf Ramić kaže: "Durakovićev prijevod sintagme *fema fevkaha* (ili nešto što je krupnije od toga) ne stoji. Ova sintagma, prema Abu Ubejdi, El-Kisa'iju i drugim arapskim filozofima, ima značenje: ili nešto što je sličnije od toga *fema duneha*, odnosno, ili nešto što je krupnije od toga u sličnosti fema fevkaha *fi-isagati*, a to je značenje za koje su se opredijelili mnogi prevodioci Kur'ana." Fatić ovo podržava, a to pokazuje koliko malo uma koristi. Da je to pogrešan put pokazuje i analiza 17 prijevoda od 17 različitih prevodilaca od Kine do američkog zapada, gdje uočavamo da

je njih 10 izrazilo, ili ono izrazilo, kao sličnije je dakle ispran kur'anski tekst poveli za razni su grešku. **Pobijanje i Duhu svetom**
Tenezezib bbbih min ki pojavljuje na njima u različi u Kur'anu se ve, inspiracij Duhom ojači Sveti i Duh p Duh Sveti) i pomogao po koji se pom 78:38, 97:4). udahnut: (is rjalizacija Du ku poslanom Duh kao me Allahovu: (t6 U svojoj i knjizevnosti Duha, kaže pogrešno je "sveti" stran čosnom. Sa je kršćanski vodima Kur me stoji: We nukaddisu npr. kod Hu fe Milve, jer čenje riječi " Kur'an", iskazu, itek "Duh Sveti 5:110, 16:102 niti neubav ve imamo pojbici od li. To očito r a problem mogu valja nema znač ko, Allah b Ako se zeli je kako ka da bi se me je naravno še u Kur'an slova (97:4 su prevodi Džibril. U t = duh" oz Ali, to već sir ajetal T vo da u Ali v riječ "Dž Zar misl je On, slav u ajetu fi vio, ALI N "Tenezezib Kur'anu s na silu ug ti na Džib jevod aije ti ba bizi u ti: "Spust lom Gosp Kad Fat ja umjest ajeta, onl i neko u rječ Džib treba pr jevod, a samo tro ječi "Duh sti i tako jed izgub nezaluje vog tefsir **Pobija Arsa, Kur** "Sume tinoi"Arš minoj u snih tuom jevodima tno i ned Allah, ko rao da z Abom) i ka je ime

MLIVIN TZV. PRIJEVOD KUR'ANA JE NACIONALNA SRAMOTA!

Reagirajući amoreklamirajućem prevodioca Kur'ana Mlive na moj tekst samo potvrđuje moju konstataciju koju sam već izrekao u svome tekstu, tj. da je polemika sa takvim ljudima unaprijed obesmislena. Jer kako raspravljati s nekim ko ne zna ni šta je polemika, niti naučni argument i šta može biti naučni argument, a kamoli časna nauka tefsir i vođenje Kur'ana? Sta više, čovjek ne zna ni šta sam osporio (i oči mu otvorio) u njegovoj knjizi niti umije razlikovati temeljna pravila, pojmove i pojave koje tefsir i prevodjenje Kur'ana podrazumijevaju. I što je najžalosnije, nije u stanju razlučiti tekst i ličnost. O, kako onda da raspravljam s nekim čije je znanje o arapskom jeziku tefsiru Kur'anu na nivou jednog mekteblije! A kada već ne može i ne zna argumentima, onda samoreklamirani 'prevodioc' zna i umije uvredama i ponižavanjima, koje je izručio na moju malenkost. No za uvrede i ponižavanja ne treba pamet i znanje, već nepismenost, bezobrazluk i umišljenost što je dotični maestralno pokazao u svome tekstu. Izuzev navedenoga, Mlivo nije u stanju ni da obrazloži ono što je napisao u svojoj knjizi - o kamoli da 'pobje' moje stavove - već je papagajski samo citira, što nije za čuđenje, jer je sadržaj knjige većim dijelom doslovno prepisan. A da ne govorim o Mlavinom tzv. (prepi-sanom) prijevodu Kur'ana, o kome se javno želim očitovati i otvoreno kazati našoj javnosti da taj tzv. prijevod jeste prvorzredna nacionalna sramota koju nam je priredio muhendis (inženjer) iz Bugojna! Srećom taj tzv. prijevod niko i ne čita jer naši muslimani nisu toliko neuki pa da im se podvali takav sramotni prijevod i na kraju, budući da kur'anski edeb ne dopušta da vrijedamo i ponižavamo ljude (vidi npr. suru el-Hudžurat), muhendisu upućujem nekoliko dobronamjernih savjeta: 1) preporučujem mu svojih sedam prijevoda Gazalijevih djela koja mu zasigurno mogu pomoći da izliječi bolest umišljenosti i oholosti; 2) neka potraži nekog dobrog muallima koji ga je u stanju podučiti istinama naše vjere, a posebno u pogledu Čistog Duha Džibrila, (saovog, a.s., duhovno-tjelesnog uzdignuća...) 3) pretpostavljam da valjda zna nešto iz svoje struke, pa neka se bavi svojom strukom i unaprije-

di nešto na tom polju, i neka se ne sramoti više u pogledu onoga što ne zna, a što je najgore, ne zna da ne zna - i još tužnije: misli da zna!

Ovim i prethodnim svojim tekstom rekao sam što sam rekao - a pametnom je dovoljan išaret - i više se ne želim javljati, ma kakve uvrede o meni negdje napisao bugojanski muhendis, jer jedino to i umije, što dovoljno govori o njemu samome! Kao što je jedne prilike imam-i Safi' spjevao:

*Maloumni ni se obrati riječima ružnim
A ja nevoljan da na njih odgovor nudim*

*Pa se njegova maloumnost povećava
A i moja blagost uvećava -*

Poput drveta čiji miris sagrajnjem se širi!

DR. ALMIR FATIĆ

KRIZA INSTITUCIJE SAMOKRITIČNOSTI – ILI KAKO JE MATERINSTVO PALO U KRIZU

U sada već starom Takvimu za 2008. godinu nalaze se, kao i u svakom Takvimu, tekstovi koji se tiču raznih tema. Izmeđuostalog urednici Takvima za 2008. godinu uvrstili su i tekst magistra Muhameda Mehanovića pod naslovom „Krizu institucije materinstva”. Ne znam koji su kriteriji za uvrštavanje tekstova u Takvim i kako dolazi do toga da se jedan tekst nađe u zvaničnoj publikaciji Rijaset-a, ali ovaj tekst je samo još jedanput pokazao koliko jednostrano, i neobazrivo pristupamo analizi problema u našem društvu. Svjesni smo svi činjenice da vakat u kome živimo predstavlja veliki test za muslimansku porodicu, ipak govoriti o krizi porodice isključivo kao o krizi materinstva te stoga tako nasloviti tekst, predstavlja ipak insinuuaciju da su majke (po ko zna koji put) ponovno krive za sve. Jer kako nas to lijepo mr. Mehanović podsjeća: „Zena može biti pogodno sredstvo kojim djeluju šejtani, bilo da to čine šejtani u vidu džina ili oni u liku ljudskome” (124). U skladu sa tim jednako nam prenosi da je poznato to kako žene imaju krnjav razum i vjeru i sposobnost da pomute razum oštroumnog čovjeka (124).

Neupitno je da je potrebno djelovati

u smjeru ne čelije skoga, a jima je u jelu tu s kakav ef nog rješ

KU
BA

Dole
Praz
Vest
Ljud

Dža
Sve
Fesi
Bra

Iz d
Svir
Dra
I ku

Još
Lije
Niza
Zat
Svir

jednos ništa, k ćehe i p interne ponud hvatljiv Prob go slož dje pol vić gov

SJEĆANJE NA

je ikad išta zamjerio i takav je bio od svog dolaska u džema'atu pa do preseljenja na

Kovačič tmiru i

**INŽENJERSKI PRIJEVOD KUR'ANA
- PRECIZAN
PRIJEVOD -**

Odmah na početku smatram potrebnim naglasiti da sam ja kao prevodilac Kur'ana (a Kur'an proučavam preko 20 godina) prihvatio ovu raspravu sa Fatićem, koji niti je prevodilac Kur'ana niti bilo kog tefsira. s ciljem da se neke njegove zablude ne prenesu na čitaoce Preporoda. Bilo je logično očekivati da on tu materiju samo parcijalno i površno poznaje, jer je novajlija i njegov tefsirski staž traje tek nekoliko mjeseci. Ovu polemiku sam prihvatio i zbog upute iz kur'anskog ajeta: [25:63] "A robovi Milostivog, oni koji hodaju po Zemlji ponizno, i kad im se obrate neznalice, kažu: "Selam!"

Svojim pismom u zadnjem broju Preporoda Fatić je dotakao dno dna i postao *esefe safilin*. Uzrok tome je vjerovatno lekcija koju sam mu održao, što je izazvalo njegovu izbezumljenu reakciju. Na to nedvosmisleno ukazuje i naslov njegovog pisma, gdje se on i dalje nastavlja rugati Kur'anu.

Tako Fatić napisao da Mlivo ne zna šta je polemika, šta naučni argument, da ne zna skoro ništa o Kur'anu, tefsiru i arapskom jeziku, da je nepismen, bezobrazan, umišljen, da je svoj prijevod Kur'ana i knjigu "101 neispravnost u prijevodima Kur'ana", doslovno prepisao, i druge slične nebuloze, pa on siromah hoće eto da obavijesti našu javnost kako je Mlavin prijevod Kur'ana prvorazredna nacionalna sramota. Sve to reče i opet nigdje nikakva argumenta ne iznese, a onda se pozva na kur'anski edeb koji mu ne dopušta da vrijeđa i ponižava ljude. Analitičari psihe lahko će iz ovoga zaključiti o kakvom se Fatićevom (ne)

karakteru radi. A da je otvorio taj prijevod i pogledao ga, vidio bi da je to udžbenik za njega.

Uz taj prijevod (koji je direktan prijevod sa arapskog) našao bi prvorazredni tefsir (najbolji izbor iz postojećih), našao bi siru (životopis Božijeg poslanika), našao bi najveći dopunjeni indeks kur'anskih riječi na svijetu, oko 2700 fusnota, i sve to poduprto savremenom naukom, što bi u globalu proširilo Fatićevo znanje za oko 60%. Naročita pažnja je posvećena i dati su odgovori na tumačenja onih ajeta koje kršćani i drugi na kojekakvim forumima napadaju bez milosti, a pred kojima bi Fatić zbog svog (ne)znanja sagnuo glavu.

Snaga iznesenih argumenata je, čini se, bila tolika da Fatić sa svojim nivoom inteligencije nije mogao stvari pojmiti.

Fatić se također vjeka da Mlavin prijevod ne čita niko. Evo za njega gorke istine: Taj prijevod najviše traže doktori, inženjeri i političari. Ne mali broj kršćana je također tražio ovaj prijevod, jedan od njih da bi radio doktorat. Sem toga, Mlavin prijevod se nalazi u bibliotekama svih bosanskih medresa, i Zagrebačke također, značajnijih gradskih biblioteka, a gospodin Enes Karić je svojevremeno za Islamski fakultet poručio šest knjiga. Distribuiran je također preko SAD i Kanade, Evrope, pa sve do Indije.

Činjenica da sam ja, Mustafa Mlivo, diplomirani inženjer, nepodnošljiva je također za Fatića. On je siromah umislio da on ima ekskluzivno pravo i privilegiju baviti se Kur'anom. Vara se, Kur'an je objavljen

svakom, i inženjeru, i čobanu, i doktoru. Zar se Allah dž.š. ne obraća ljudima u Kur'anu na način da kaže "O ljudi!"

**Reagiranje
Nije običaj**

("Prihvatanje sekularizma ne vodi ateizaciji društva", Intervju A. Alibašić, Preporod, 1.15. decembar, 2008.)

Poštovani uredniče,
Znam da nije običaj slati reagiranje na vlastiti intervju ali Vas ipak molim da objavite ovo moje kratko reagiranje iz dva razloga. Prvo, intervju sam dao prije svega u pokušaju da razlučimo neke pojmove, a onda se ispostavilo da sudeći po naslovu "Prihvatanje sekularizma ne vodi u ateizaciju" u tome nismo uspjeli. Iako se i ovakav naslov može izvući iz intervjuja želim kazati da sam na umu ipak imao sekularnu državu, kao što se vidi iz mog odgovora. Sekularizam, naime, može da ima i značenje svjetonazora i ideologije i s te strane objavljeni naslov može biti problematičan. Drugo, predstavljen sam kao direktor Međureligijskog instituta mada sam već duže vrijeme to prestao biti. Radi korektnosti neka ostane zabilježeno da mi je Vaša novinarka ponudila da pogledam intervju kad bude spreman za štampu što sam ja smatrao nepotrebnim. Vidim da sam pogriješio.

HVALA VAM.
AHMET ALIBAŠIĆ

Fatić se nadalje, u svom pismu, ponovo grčevito hvata Duha (za kojeg kaže da ne postoji u Kur'anu) i Džibrila, kao mogućem tumačenju riječi Duh. Ako je Duh jednako

Džibril (po Fatiću), pogledajte kako bi onda izgledao prijevod ajeta u kojem Allah kaže da je Isa (Isus) riječ Njegova i Duh od Njega: Dakle umjesto [4:171] "...Mesih, Isa, sin Merjemina, samo je poslanik Allahov i Riječ Njegova ... i Duh od Njega", bilo bi: "... Mesih, Isa, sin Merjemina, samo je poslanik Allahov i Riječ Njegova ... i Džibril od Njega." Isa /Isus/ nije dakle Džibril, Fatiću. Fatić bi također trebao znati da postoje tefsiri u kojima kur'anski Duh uopće nije protumačen Džibrilom!

S jedne strane dakle, Fatić pokušava negirati postojanje Duha u Kur'anu (to nije kur'anski, a nije ni kršćanski), a s druge strane vrtoglavo pokušava dokazati Isaovu /Kristovu/ tjelesnu uzašašće na nebesa. Tako stvari razumiju malobrojni muslimanski adventisti, nadajući se skorom Isaovom drugom dolasku (ovaj put s neba), kao spasitelju i eventualno otkupitelju. U tom slučaju Fatiću kršćanstvo kuca na vrata. O Isaovom dolasku drugi put (prema Kur'anu on je mrtav kao i ostali poslanici, a Muhammed a.s. je posljednji vjerovjesnik i poslanik) nema niti jednog jedinog slova u Kur'anu.

Kur'an je previše ozbiljna stvar da bi se mogao prepustiti Fatiću i faticima. Na kraju pisma Fatić poziva u pomoć pjesnika, što nije ni čudo, čovjek je potrosio argumente!

I konačno, neću ništa preporučiti DR. Fatiću, jer gluhi se ne mogu dozvati, a slijepom se ne mogu oči otvoriti. Ipak, kad razmislim, bolje je da mu ponudim besplatnu pouku i da tako platim zekat na svoje znanje.

BUGOJNO, 12.12.2008.
MUSTAFA MLIVO, DIPL. ING.

PREPOROD

ciji u svakidašnjim društvenim zbivanjima,

smo iznenađeni „Parergonom“ Derviša

posebno hazreti Aise r.a. U romanu, kome

STIGLO 13.01.09.

Gospodin
dr. Almir Fatić
Uredništvo
Preporod, Sarajevo

Almir Fatić

Kopić Marijan

Josipa Stadlera 5, BiH, 71000 Sarajevo
Tel: 033 / 534 594; Fax: 441 303

232381

Page |
9

Predmet: Nacionalna sramota – Osvrt na članak u Preporodu, str. 2, br. 23/24, 2008. godine.

NIJE NACIONALNA SRAMOTA

Poštovani,

Čudim se i žao mi je što napisaste u Preporodu da je „Mlavin tzv. prijevod Kur'ana nacionalna sramota“. Ja tako ne mislim. Istina, nisam lingvista, arabista, kao prof. dr. Duraković (muku mućim još sa sufarom) i ne mogu se stručno, naučno osvrnuti na vašu kritiku Mlavinog prijevoda Kur'ana i drugih njegovih djela. Čitajući vaš osvrt na Mlavin prijevod Kur'ana prisjetih se što jednom zgodom reče i napisala dr. Mustafa Cerić, reisu – I – ulema, i mislim da te njegove riječi dobro pašu ovdje i za ovaj slučaj: „Jasno je da je svaki prijevod svojevrsna interpretacija. Prijevod Kur'ana je bio nužan na mnoge jezike svijeta pa tako i na bosanski... Uz sve rizike koje prijevod Kur'ana nosi sa sobom, dobro je što muslimani bosanskog jezičkog područja dobivaju još jedan prijevod i što na taj način dokazuju svoju ljubav prema Kur'anu, svojoj vjeri, svom jeziku i svojoj kulturi.“ Čini mi se da je Mlivo načinio prvi prijevod na bosanski jezik. Njegov prijevod nije tako milozvučan kao Karićev ili Durakovićev i sigurno ima nedostataka, ali ima osobina pozitivnih, originalnih, a kojih nema nijedan drugi prijevod Kur'ana na naš jezik. Profesor dr. Enes Karić, dekan FIN – a, reče za Durakovićev prijevod Kur'ana da je on vrhunski kulturni događaj za BiH godine 2004. To bi se mutatis mutandis moglo reći i za prijevod Kur'ana dipl. ing. Mustafe Mlive. Gospodin Mlivo nije profesionalni muslimanski teolog, i baš zbog toga njegov prijevod ima neke osobine – pozitivne i vrlo važne – s kojima trebaju računati svi ozbiljni i dobronamjerni prevodioci Kur'ana i tefsira. Za dobar prijevod Kur'ana nije dosta biti dobar muslimanski teolog i filolog, nego i kozmolog, i liječnik, psiholog i veterinar, nautičar, povjesničar i inženjer... To sve vrijedi za sve prevodioce židovskih, kršćanskih i islamskih Svetih Knjiga.

Da bih pronašao stranicu na kojoj se nalazi neka sura, ajet, tumačenje i sl., meni je to najlakše naći u Mlavinom prijevodu Kur'ana, dok služeći se sa ostalim prijevodima Kur'ana izgubim mnogo dragocjenog vremena i moram upotrijebiti čak i posebna povećala, a imaju i drugih nedostataka. Za mene je od svih devet cjelovitih prijevoda najpraktičniji Mlavin.

Uz vaš tekst u ovogodišnjem Takvimu ja napisah svojeručno: Najvažniji princip, pravilo, je LJUBAV, kao dodatak na koncu vašeg teksta: „Neka temeljna pravila u razumijevanju i tumačenju Kur'ana.“ Taj vaš članak mi se veoma sviđa i treba ga primijeniti i na Mlavin slučaj.

Sve ovo napisah dobronamjerno i s ljubavlju prema ISTINI, prema Vama i gospodinu Mlivi, i želja mi je da tako i bude primljeno.

Svako dobro želeći, srdačno vas pozdravlja Marijan Kopić, 30. 12. 2008.

M. Kopic

P.S.! 1. Na čitanje Biblije i Kur'ana potakle su me osobe oštećena vida, koje nisu zadovoljne s nekim prijevodima tekstova Biblije i Kur'ana.

2. Sudjelovao sam s profesorom dr. Matom Zovkić na seminaru: Diploma u islamskim naukama. Mentor mi je bio prof. dr. Adnan Silajdžić. Arapski sam počeo učiti uz pomoć mr. Amire Trnka i jedne Egipćanke. Ove seminare je organizirao Fakultet islamskih nauka u Sarajevu.

Inače sam diplomirani teolog Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, a sada sam referent za slijepo i slabovide osobe, umirovljenik.

Marijan Kopic za gospodina Mustafu Mlivo
M. Kopic

101

NEISPRAVNOST U PRIJEVODIMA KUR'ANA

- *Mlivin odgovor* -

Kada mi je iz Sarajeva dojavljeno da je neko u Preporodu analizirao moju knjigu "101 neispravnost u prijevodimo Kur'ana" pomislio sam odmah da je to uradio neki **alim**, koji zna šta govori. Ali kad sam vidio i pročitao tekst, imao sam dva osjećaja – prvi, bilo mi je drago što anonimus Fatić ničim nije uspio uzdrmati niti jednu od mojih tvrdnji iz knjige, i drugi – bilo mi je žao što iz jako oskudnog fonda znanja o problematici, kakvo je u Preporodu plasirao Almir, njegovi učenici - studenti neće mnogo naučiti.

Cilj knjige o kojoj je ovdje riječ "101 neispravnost u prijevodima Kur'ana" jeste da ukaže na neke osnovne nedostatke i nepravilnosti u našim prijevodima Kur'ana (mada se ista tematika može lahko transferirati i na prijevode Kur'ana na strane jezike), kako bi riječ Allahova vazda bila gornja, a ne donja. Knjiga se sastoji od dva dijela. Prvi dio od sto strana bavi se problematikom i teškoćama u prevođenju Kur'ana, a drugi dio od 122 stranice sadrži 105 praktičnih primjera sa obrazloženjima. Pet-šest tih primjera Fatić pokušava demantirati, dok ostatak od stotinu drugih prihvata. Svaki navedeni primjer sadrži izvorni arapski tekst, latinični skript tog teksta, prijevode naših najistaknutijih prevodilaca, značenje ključnih riječi i obrazloženje. Ovdje posebno ističem obrazloženje. Naime, sva argumentacija iznesena u knjizi potkrijepljena je i utemeljena na dokazima. A oni su takvi da ih samo zlonamjernik ili baš neuk čovjek može pokušavati osporiti.

TEFSIRI I TEFSIRSKA NAUKA

U svojoj priči Fatić čitalačkoj publici Preporoda drži školsku lekciju o tefsiru. No ta lekcija je nedovoljna za one koji žele više. Jer, ni čitaoci Preporoda nisu više neuki. Mnogi od njih imaju više znanja o dotičnoj materiji od samog Fetića.

Činjenice koje sam iznio o tefsiru Fatić ne negira, ali ih ne voli. A one su onakve kao što sam naveo u predmetnoj knjizi: "Kada se znanje o značenju pojedinih ajeta Kur'ana traži u starim srednjovjekovnim komentarima (tefsirima) ili uz pomoć hadisa, tu valja biti jako **oprezan**! Neki od njih imaju potrebu za dopunama i revizijama zbog mogućeg prisustva slabih hadisa, israilijata, bespotrebnih rasprava ili priča bez ikakve osnove!

Naime, u drugom skraćenom izdanju Ibn Kesirovog tefsira, kod nas štampanog 2002. godine, stoji da su u tom izdanju "izostavljeni israilijati, mnoga slaba hadiska predanja, neautentična mišljenja i mnoge rasprave za kojima nema potrebe." Iz ovoga se nazire da ti tefsiri (a Ibn Kesirov je jedan od najpoznatijih) imaju podosta klimavih tumačenja! Nužno je ovdje spomenuti da su kršćanske fantazmagorije ostale neočišćene, a one značajno kontaminiraju bistri kur'anski izvor!" Ovakav tekst siromah Fatić je odmah protumačio kao da Mlivo ne priznaje tefsir. Čista neistina, jer Mlivin Komentar Kur'ana je utemeljen na savremenim i klasičnim tefsirima, modernoj nauci i Buharijinim hadisima - bez klimavih mjesta.

Savjet da se prije prevođenja Kur'ana pročita tefsir, ne mora biti kontradiktoran porukama Kur'ana, iako Kur'an (tj. Bog) jasno kaže u tri sure (44:58, 54:17, 54:22) da je Kur'an od Boga učinjen lahkim za razumijevanje. Šta više, ajet 25:33 kaže da je sam Kur'an najbolje objašnjenje istine. Drugo, kada je Bog objavio Kur'an, On nije naglasio da treba čekati štampanje tefsira kako bi ih čitali prije čitanja Kur'ana. Ne spominje se, dakle, nikakav tefsir kao autentični tumač Kur'ana. Vjera u Kur'an kao Božiju riječ i Muhammeda a.s. kao Njegovog Poslanika, je ono što je potrebno. Kur'an je dakle objavljen na lahkome jeziku, kako Bog kaže, i namijenjen je za čitanje /slijeđenje/ razumijevanje, odmah nakon što je objavljen.

Zahtjev da se treba pročitati tefsir (iako je on naravno dobrodošao), da bi se razumio Kur'an, je diktum nametnut od ljudi, Bog, a ni Njegov Poslanik ga nikada nisu uspostavili. Tako vjerovanje u ovu odredbu ne

može biti dio vjerovanja u Boga ili Kur'an. **Nijedan čovjek nije od Boga ovlašten da napiše interpretaciju Kur'ana.** Činjenica je da sama definicija tefsira nije ništa drugo do poželjna interpretacija Kur'ana. Naši prijevod (Korkut, Karić, Duraković) osim fusnota, nemaju nikakav vrijedan komentar (tefsir).

Nadalje, smatram da 60% muslimana nikad nije čulo za tefsir, niti o njemu što zna, da je 39% muslimana čulo za tefsir, ali ga nikad neće pročitati, i konačno 99% muslimana čita samo prijevod Kur'ana. Zbog toga je jako bitno kakav prijevod se čita!

Fatić ne može sakriti ovu istinu o tefsirima, jer je ona bjelodana. Šta bi uradio Fatić sa srednjovjekovnim tefsirima u kojem piše da Zemlja stoji na dlaci vola, pa ako bi vo mrdnuo dlakom, Zemlja bi pala? Ili sa israilijatom, da je žena stvorena (suprotno Kur'anu) od krivog rebra? Što se tiče pak Fatićevih direktnih nasrtaja na mene, priznajem da nisam završio arapski u Bagdadu baš sa devetkom, ali isto tako tvrdim, kad je prevođenje (a bogme i tumačenje) Kur'ana u pitanju, da Fatić svoje doktorsko zvanje obavezno treba staviti na reviziju, ići na večernji kurs ili ga okačiti o klin.

Kako inače objasniti Fatićev iskaz da Mlivo **priznaje** modernu nauku? Pa samo glup čovjek **neće priznavati** nauku! Baš na konto toga su nastali brojni promašaji u prevođenju tzv. "naučnih ajeta" i brojne zablude. U mojoj knjizi stoji: **"Dogada se da su odlomci iz Kur'ana, pogotovo oni koji su povezani sa podacima nauke, loše prevedeni ili komentarisani, tako da bi naučnik bio u pravu kada bi – očito s razlogom – izrazio kritike koje Kur'an ustvari ne zaslužuje.** Ove netačnosti prijevoda ili pogrešni komentari (oboje je često povezano), koji ne bi začudili prije jedno ili dva stoljeća, šokiraju u naše doba čovjeka od nauke, koga jedna loše prevedena rečenica, a koja zbog toga sadrži naučno nedopustivu tvrdnju, navodi da je se ne uzme ozbiljno u razmatranje.

Ovakve zablude se objašnjavaju činjenicom da moderni prevodioci, često bez veće kritičnosti, preuzimaju interpretacije starih komentatora. Ovi su u svoje doba, dajući nekoj arapskoj riječi koja ima više mogućih smislova, netačnu definiciju, imali izgovor da nisu mogli shvatiti pravi smisao riječi ili rečenice, koji se ukazuje tek u naše doba, zahvaljujući našim naučnim spoznajama. Drugim riječima, postavlja se problem neophodne revizije prijevoda ili komentara, koje nije bilo moguće primjereno obaviti u jednoj određenoj epohi, dok u naše doba posjedujemo elemente koji im mogu dati istinski smisao.

Čak ni široka lingvistička naobrazba, ni solidno poznavanje šerijatskih izvora, nije dovoljan garant da će se određeni izraz ili misaona cjelina adekvatno prevesti na neki jezik. Ako ajet, npr. zadire u egzaktne znanosti, onda se te znanosti moraju dobro poznavati ili se konsultirati stručnjaci i literatura iz tih oblasti. Upravo takvih ajeta koji dotiču razna znanstvena područja, ima u Kur'anu veliki broj, što prevodioce i komentatore Kur'ana obavezuje da toj materiji multidisciplinarno pristupaju. Mislom da je gornje objašnjenje o potrebnosti uključivanja moderne nauke u prevođenju tzv. "naučnih ajeta", dovoljno.

PREVOĐENJE, PREVOD KUR'ANA I TEFSIR

Prije nego što pređem na pobijanje Fatićevih tvrdnji u primjerima koje je naveo, valja pojasniti šta je to prijevod Kur'ana, a šta komentar Kur'ana, pošto Fatić tvrdi da je svaki prevod Kur'ana istovremeno i njegov tefsir - pokazaćemo da to nije nužno tako.

Proces prevođenja, bilo to prijevod *per se* ili za interpretiranje, može se jednostavno definisati kao: 1. dekodiranje značenja izvornog teksta i 2. enkodiranje ovog značenja u ciljni jezik. Rezultat je prijevod. Da prijevod nije automatski i tefsir, evo primjera: Tačan prijevod ajeta 55:5 glasi: "Sunce i Mjesec su po proračunu." Ako prevodilac iz nekih razloga međutim prevede, npr: "Sunce i Mjesec utvrđenim putanjama plove", to više nije prijevod (jer je izgubljena veza sa Kur'anskim tekstom), nego je prijevod zamijenjen tefsirima. Prevodilac je ovdje dakle komentarom pokušao doći do značenja ili smisla kur'anskog teksta i to smatra prijevodom.

Slažemo se da tačan prijevod Kur'ana 100% nemoguć. Ipak, ono što je ljudski moguće pri prevođenju je: 1. ne izbrisati ni jednu arapsku riječ Kur'ana iz prijevoda, 2. ne dodati nepotrebne riječi u prijevod držeći da su one ekvivalent za arapske i 3. slijediti istu gramatičku sintaksu ajeta.

Valja ukazati na nekoliko osnovnih zabluda koje su svojstvene nepoznavacima ove problematike. **Zabluda da je prijevod Kur'ana isto što i "prijevod značenja Kur'ana."** Prijevod Kur'ana je prijevod kur'anskog teksta onakvog kakav jest, par excellence. Ni manje ni više od toga. S druge strane "Prijevod značenja Kur'ana" očito

nije prijevod Kur'ana. To može biti samo prijevod tefsira, odnosno komentara u kojem se pokušava doći do značenja ili smisla kur'anskog teksta. **Zabluda** da riječi nekog mufessira mogu u prijevodu Kur'ana zamijeniti Allahove riječi. **Zabluda** da je hadis iznad Kur'ana, u suočenju sa Kur'anom, riječ Allahova da je donja. Dakle, treba znati razlikovati izvorni kur'anski tekst, prijevod Kur'ana, prijevod značenja Kur'ana (tefsira) i hadis.

U navođenju primjera prevoda ajeta o komarcu, Duhu svetom, postavljenju na Arš i bojenju Allahovom, Fatić je izabrao upravo one primjere koje ne razumije i koji će ga pokopati.

POBIJANJE FATIĆEVIH NAVODA

Pobijanje Fatićevih navoda iz primjera komarca, Kur'an, 2:26

"Innallaha la jestahji en jadribe meselen ma be'udaten fema fewkaha."

Ovo je jedan od ajeta za koji se ispostavilo da je prava barijera za naše prevodioce Kur'ana zbog riječi *fewka*. U čemu je problem? Otvorimo li bilo koji riječnik arapskog jezika naći ćemo da *fewka* označava na, nad, iznad, povrh. Ona je upravo suprotna od riječi *tahte* što znači: pod, ispod, niže. Razmišljanja naših prevodilaca su se dakle kretala u pravcu mikrokosmosa, a ne obrnuto u pravcu makrokosmosa, jer se očito smatralo da je nešto jednostavno teže stvoriti od nečeg što je složeno!

Rezultat toga su prijevodi kao "*Allah se zbilja ne stidi da kao primjer komarca navede ili nešto sićušnije od njega*" ili "*Allah se ne ustručava da za primjer navede mušicu ili nešto sićušnije od nje.*" Međutim, prijevod ajeta treba da glasi: "*Uistinu! Allah se ne suzdržava da navede primjer kao što je komarac, te onog iznad njega.*" Komarac je dakle prost primjer Allahovog stvaranja, a da se i ne govori o organizmima koji su po složenosti stvaranja kompleksniji (npr. čovjek). Zbog toga značenje ajeta zahvata nepojmljivo široko polje stvari i pojmova koji su po nečemu iznad (*fewka*) komarca.

U Glasniku Rijaseta IZ-e u BiH br. 7-8, juli-avgust, 2005., u kritici Durakovićevog prijevoda Jusuf Ramić kaže: "Durakovićev prijevod sintagme *fema fewkaha* (ili nešto što je krupnije od toga) ne stoji. Ova sintagma, prema Abu Ubejdi, El-Kisajju i drugim arapskim filozofima, ima značenje: ili nešto što je sićušnije od toga *fema duneha*, odnosno: ili nešto što je krupnije od toga u sićušnosti *fema fewkaha fi-l-sigari*, a to je značenje za koje su se opredjelili mnogi prevodioci Kur'ana." Promišljeno, nema šta! Ko može, nek shvatiti!

Analizom 17 prijevoda od 17 različitih prevodilaca na druge jezike uočavamo da je njih 10 izraz *fema fewkaha* ispravno prevelo (te ono iznad njega), a da je njih 7 prevelo kao "sićušnije od toga." Većina prevodilaca je dakle ispravno prevela. Svi koji su prevodili kur'anski tekst, preveli su tačno. Oni koji su se povelili za raznim filološkim mišljenjima, načinili su grešku.

Pobijanje Fatićevih navoda iz primjera o Duhu svetom, Kur'an (97:4)

"Tenezzelul-melaiketu wer-ruhu fiha biizni rabbihim min kulli emr."

Riječ "Duh" se u Kur'anu pojavljuje na više mjesta sa različitim značenjima i različitim kontekstima. Izraz *ruh* (Duh) u Kur'anu se često koristi u smislu Božije objave, inspiracije. Tako imamo: Duh naredbe & Duhom ojačani: (16:2, 17:85, 40:15, 42:52). Duh Sveti & Duh pouzdani: (2:87, 2:253, 5:110, 16:102, Duh Sveti) i 26:193, Duh pouzdani. Duh koji je pomagao poslanike: (2:87, 2:253, 58:22). Duh koji se pominje paralelno uz meleke: (70:4, 78:38, 97:4). Duh kao Isa: (4:171). Duh koji je udahnut: (15:29, 21:91, 32:9, 38:72, 66:12). Materijalizacija Duha: (19:17). Ovdje se radi o meleku poslanom Merjemi u liku pravog čovjeka. Duh kao medij koji prenosi i izvršava naredbu Allahovu: (16:2, 17:85, 40:15, 42:52, 58:22).

U svojoj knjizi "Obzorja arapsko-islamske književnosti", Jusuf Ramić, vezano za Svetog Duha, kaže slijedeće: "*Sintagmu Ruhul-Kudus pogrešno je prevoditi sa Sveti Duh, jer je izraz "sveti" stran islamu i nije uobičajen u Kur'anu časnom. Sa ovim izrazom Kur'an ne operira. To je kršćanski izraz. Otud je u nekim našim prijevodima Kur'ana pogrešno preveden ajet u kome stoji: We nahnu nusebbihu bi hamdike we nukaddisu leke (El-Bekare, 30) kao npr. kod Huseina Đoze ili npr. Mustafe Mlive, jer "kudsun" ovdje ima značenje riječi "tuhrun" (čistoća).*"

Kur'an, nasuprot Ramićevom iskazu, itekako operira sa izrazom "Duh Sveti" u ajetima 2:87, 2:253, 5:110, 16:102, tako da on nije ni stran, niti neuobičajen u Kur'anu.

Ako ga već imamo u Kur'anu, ne možemo pobjeći od njega, makar to željeli. To očito nije samo kršćanski izraz, a problem pojedinaca je što to ne mogu valjano protumačiti. *Kudsun* nema značenje *tuhrun*, jer da je tako, Allah bi naravno tako i objavio. Ako se želi eliminisati Duh, zato što je kako kaže Ramić "kršćanski", onda bi se morao eliminisati i Isus - što je naravno apsurdno, jer i on figuriše u Kur'anu.

Vratimo se ajetu iz naslova (97:4). Odmah je uočljivo da su prevodioci riječ "duh" preveli kao Džibril. U tefsirima stoji da riječi "*ruh* = duh" označava meleka Džibrila. Ali, to već nije prijevod – to je tefsir ajeta! To naravno, nikome ne daje za pravo da u Allahov govor umjesto riječi "duh" stavi riječ "Džibril."

Zar misle da Allah ne zna šta je objavio? Da je On, slavljeno neka je ime Njegovo, htio da u ajetu figuriše "Džibril" On bi to tako i objavio, ALI NIJE! Ajet bi u tom slučaju glasio: "Tenezzelul-mela'iketu we Džibrilu..." Dakle u Kur'anu stoji riječ "duh." Džibrila se ne može na silu "ugurati" u ajet, ali se *ruh* može odnositi na Džibrila i tumačiti Džibrilom. Stoga bi prijevod ajeta "Tenezzelul-melaiketu wer-ruhu fiha bizni rabbihim min kulli emr", trebao glasiti: "***Spuštaju se melec i Duh u njoj s dozvolom Gospodara svog, po svakoj naredbi.***"

Kad Fatić tvrdi da Džibril nije interpolacija umjesto riječi Duh u navedenom prijevodu ajeta, onda je to atak na ljudski intelekt! Da li neko u izvornom tekstu Kur'ana doista vidi riječ Džibril? Naravno ne! Ako se već ne zna, treba pratiti literaturu; analiza šesnaest drugih prijevoda sa istoka i zapada pokazuje da samo trojica prevodilaca nisu upotrijebili riječi "Duh sveti." I tako, sva Fatićeva nastojanja su unaprijed izgubljena bitka.

Pobijanje Fatićevih navoda iz primjera Arša, Kur'an (10:3 i 20:5)

"Summestewa 'alel-'Arši ... "Er-Rahmanu 'alel-'Arši-stewa ... "

Evo nekoliko ajeta u kojima se mnogi nisu snašli, što je dovelo do jako opasnih tumačenja koja streme politeizmu! U prijevodima Korkuta, Karića i Durakovića direktno i nedvosmisleno se sugerše da je Bog - Allah, koji se ovdje imenuje sa Milostivi, morao da zaposjeda ili zagospodari svemirom ili Aršom! Iz toga proizilazi da On - slavljeno neka je ime Njegovo - nije prije toga upravljao svemirom nego neko drugi ili je svemir bio prepušten haosu!

Zaposjedanje podrazumijeva preotimanje od nekoga ili naprosto osvajanje nečega što nije bilo ranije pod kontrolom. Ajeti uopće ne govore o zaposjedanju, zagospodarivanju, nego o Aršu kao mjestu komande Allaha. Neki će reći da ovi ajeti znače da se "Allah uzvisio nad Aršom" što pokazuje da oni doista malo razmišljaju. Riječi iz ajeta nikako takvo nešto ne sugeršu! Treba podsjetiti da glagol *istewa* sa sufiksom *ila* znači 'usmjeriti se ka.' Ako se iza *istewa* nalazi 'ala, onda je značenje 'postaviti se na.' Allah je stvorio univerzum koji je od trenutka nastanka bio u potrebi za upravljanjem i regulisanjem stvari. On se zato postavio na tronu komande (Arš), tako da sve njegove stvari, velike i male, bivaju s Allahovom komandom, i ništa nije neovisno od Njega. Tačan prijevod navedenih ajeta bio bi slijedeći:

10:3 Zatim se postavio na Arš ... 20:5 Milostivog, na Aršu opstojećeg...

Fatićeve tvrdnje da je Allah dž.š. zauzeo Prijestolje su u najmanju ruku smiješne i asociraju na onu filmsku priču o ratovima zvijezda, osvajanju svemira i borbi za prijestolje.

I konačno, da je Fatićev intelektualni napor bio uzaludan, pokazuje i analiza ajeta 10:3 i 20:5 u šesnaest drugih prijevoda Kur'ana od različitih autora, gdje su samo dva autora (od kojih jedan **vehabijski**) kazala da se Milostivi "uzvisio" nad Aršom.

Pobijanje Fatićevih navoda iz primjera bojenja, Kur'an (2:138)

"Sibgatallahi we men ahsenu minallahi sibgah."

Pozabavimo se malo riječju "sibgah." Korjensko značenje je boja ili farba. Počevši od Rječnika Kur'ana i svih drugih rječnika, ne postoje nikakve dileme oko značenja ove riječi. Muslimanski komentatori ispravno razumiju riječ *sibgah*, ne u njenom bukvalnom značenju "bojenje" nego u njenom duhovnom i metaforičkom smislu "vjera." *Sibgatullah* je bojenje (krštenje) vjere Allahove, ne vodom, nego duhom. Ovo bojenje Allahovo čini ličnost pogodnom i pojašćenom da bude stanovnik carstva Allahovog i pripadnik Njegove vjere. Kao što

farbar farba vunu tinkturom da bi joj dao novu boju, tako Allah dž.š. boji, ne tijelo, nego dušu onog koga vodi u vjeru Islam.

Ako pogledate naše prijevode, nema kraja čuđenju. Korkutov i Karićev prijevod su u potpunom nesaglasju sa Izvornikom! Riječi "uputa" nema u ajetu! Riječi "vjera" također nema u ajetu! Duraković u igru uvodi boju, i njegov prijevod je bolji. Prijevod bi dakle trebao glasiti: **"Bojenje Allahovo!, a ko je bolji od Allaha bojenjem?"**

Fatić i u komentaru ovog primjera pokušava onima koji nisu upućeni podmetnuti komentar umjesto prijevoda, (pošto ne razlikuje prijevod od tefsira), tvrdeći da u ajetu postoji riječ vjera. Kaže: "Kakvo bojenje, šta to Uzvišeni boji?"; podsmijavajući se ajetu. Ovaj čovjek kao da se doziva iz mjesta dalekog! Nevjerovatan nagon da se mijenja Božija riječ! Ko ima oči vidi, ko ima razum, shvatiće.

Konačno, na Fatićevu žalost, pregledom 18 različitih prijevoda ajeta 2:138 konstatujem da su samo dva prevodioca riječ **sibgah** preveli kao "vjera."

Pobijanje Fatićevih navoda iz primjera o uzdignuću, Kur'an (3:55)

"Iz kalallahu ja 'isa inni muteweffike we rafi'uke ilejje..."

Navodeći ovaj primjer Fatić se spetljao u vlastitoj spleti. Prvo kaže da je Isa a.s. uzdignut na nebo dušom i tijeloma, a onda nekoliko redova niže (kojeg li sraca!) tvrdi ni manje ni više nego da "se pod tjelesnim uzdignućem Isaa a.s. misli na uzdignuće na mjesto Allahove počasti." Zatim navodi primjer Ibrahima a.s. gdje odlazak Allahu tumači kao Ibrahimov odlazak iz Iraka u Šam i (PAZITE SAD!) ili se (veli Fatić) misli da ga je Uzvišeni uzdigao na mjesto njegove nagrade! Dakle, prvo JEST tjelesno, zatim NIJE tjelesno, zatim počinje naklapanje ili je ovako ili je onako. Za Idrisa a.s. se isto u ajetu 19:57 kaže da ga je Allah uzdigao Sebi? Je li možda i on tjelesno? Očito Fatić ne zna o čemu govori.

Pošto je Allah nematerijalan i nije ograničen na prostor, On je blizu (2:186) i sveprisutan (2:115), bliži od žile kucavice (50:16), tjelesno uzdignuće Isusa ka "Njemu" je nepotrebno i bez smisla, jer bi tada i "On" morao biti fizičko tijelo i imati određenu lokaciju. *Wefat* u Kur'anu svugdje znači smrt, uzimanje, pa ne postoji razlog da to i ovdje ne bude slučaj. Riječ *refea* (uzvisio), koja dolazi poslije smrti Isaa, u ovom ajetu ne može nikako značiti fizičko uznesenje. To je prije uzdignuće duše, uzdignuće po stepenu, časti ili spomenu. Vidi značenje ove riječi u ajetima 2:253, 6:83,165, 12:76, 43:32, 58:11.

"Nigdje u Kur'anu nema garancije za popularno vjerovanje da je Bog "uzeo" Isaa živog tjelesno na nebo." (Muhamed Asad). Slučaj Idrisa (Enoha) ("A uzdigli smo ga na mjesto visoko") i Isusa (3:55) pokazuje da se ovdje radi o dizanju duše u područje posebne Božije milosti, a ne tjelesnom uznesenju, kao što ga u svojim prijevodima forsiraju naši prevodioci. Tačan prijevod ajeta "Iz kalallahu ja 'isa inni muteweffike we rafi'uke ilejje...", trebao bi glasiti: **"Kad reče Allah: "O Isa! Ja sam Taj koji će te usmrtiti i Koji će te Sebi uzvisiti."**

I najzad, kontrolom 22 prijevoda, od autora sa mašrika i magreba, pokazuje se da je samo njih pet kazalo da Isa nije usmrćen!

Pobijanje Fatićevih navoda iz primjera puhanja u uzlove, Kur'an (113:4)

"We min šerrin-neffasati fil-'ukad"

Bizaran primjer osvrta na moj prijevod riječi "neffasat" pokazuje stepen (ne)znanja našeg bajnog asistenta na predmetu tefsira. Za moj prijevod ovog ajeta Fatić čak tvrdi da je tačan, ali veli on, tačan je i prijevod gdje je izvorno ženski rod jedan naš prevodilac premetnuo u muški rod. **Kojeg li apsurd! Prodati Kur'an zarad toga da se ne zamjeri profesoru.** Moj (tačan) prijevod pomenutog ajeta glasi: **"I od zla onih koje pušu u čvorove."** Ono što Fatić ne može da shvati je značenje riječi "neffasat." Onaj ko zna, vidi da je to imenica ženskog roda u pluralu. Tako stoji i u rječniku Kur'ana od dr. Abdullah Abbas Nadwija. Šta je onda problem? Problem je za Fatića što mu se to što je Allah objavio ne sviđa, on bi volio da je to u muškom rodu, pa da se odnosi na muškarce, jer veli on da bi prijevod "onih koji pušu u čvorove" bio bolji i bolje čuvao univerzalnu intenciju izvornika. Pogledajte samo kako zabludu prodaje! Ovdje je na sceni pokušaj podvale, kako čitaocima, tako i Kur'anu. Misli li Fatić da je Allah swt ovdje pogrešnu riječ stavio? Subhanallah ... Čemu ta grčevita borba da se

promijenu riječi Allahove i da se izvnu iz konteksta. Ako prevedete u **muškom rodu**, onda to više nije od Allaha. A Allah prijete onima koji mijenjaju njegove riječi i lažu na Njega, kad kažu "ovo je od Allaha, a to nije od Allaha!" Pogotovo ako se to s ciljem radi.

U knjizi "101 neispravnost u prijevodima Kur'ana" stoji slijedeće:

Neffasati fil-'ukad su one žene, ili grupe, ili duše koje, u vrijeme čaranja ili bjanja, pušu u zavezane uzlove ili čvorove: kose, dlake, užad ili žile, izgovarajući magične formule. Puhanje u uzlove je bio raširen oblik vradžbine u predislamskoj Arabiji. Žene bi vezale čvorove na užetu i puhale u njih sa proklinjanjem.

Pogledajmo Korkutov prijevod ajeta 113:4. Taj prijevod nema nikakve veze sa Kur'anom! Karić je ženski rod *neffasat* prometnuo u muški! Duraković je interpolirao nepostojeću riječ "čarobnice" i "posred", a riječ "čvor" mu je u jednini! Riječ *šerr* (zlo) nije ni preveo!

DOSLOVNO PREVOĐENJE KUR'ANA

Da Fatić nije načisto ni sa doslovnim prevođenjem Kur'ana, pokazaćemo na nekoliko primjera. Pod doslovnim prijevodom ovaj čovjek, izgleda, misli na precizan i tačan prijevod! Činjenica je da bez doslovnog prijevoda nekih ajeta, NEMA tačnog prijevoda. Primjer zakvačka (75:38). Svi dosadašnji prijevodi poput "usirene (zgrušane) krvi, ugrušaka, embriona, itd., padaju u vodu (iako je prijevod 'embrio' najbliži) iz prostog razloga što 'alek' znači 'zakvačak' koji precizno opisuje položaj zametka zakačenog o zid materice – a ovo je doslovan prijevod! Primjer 'tarika' 86:1,2,3. Precizan/doslovan prijevod ove riječi je "onaj koji udara (udarač)." Značenje ove riječi je općepoznato, ali zbog neznanja astronomije istu prevode komentaram da je to 'Danica (planeta Venera)', zvjezdani skup Plejade, Večernjača, Jutarnja zvijezda, Sirijus, Saturn, posjetilac koji se kasno vraća kući, itd, itd. Pogledajte ova lutanja! Iako je Allah dž. š. dao odgovor u trećem ajetu da je to zvijezda, oni opet lutaju! Tek kad precizno prevedete, imate istinski smisao i pravo značenje vam bljesne pred očima. Udarac je, kaže Allah dž.š. zvijezda! Koji znaju nešto o neutronskim zvijezdama, lahko će zaključiti da je ovdje riječ o udarajućim zvijezdama - pulsarima! Primjer 'proračuna', ajet 55:5. Paušalni prijevodi poput "Sunce i Mjesec plove (utvrđenim/određenim) putanjama", ne stoje, iz razloga što je tačan/precizan prevod riječi 'husban' pro(račun), pa tek kad se ta riječ uvede u prijevod, dobiju se kolosalne razmjere značenja tog ajeta. Ovakvih primjera imate desetine i desetine, ne samo vezane za "naučne ajete."

Govoreći o mom doslovnom prevođenju, Fatić na kraju svoje blamaže kaže: "Mlivo je toliko otišao u svojoj doslovnosti, da riječi ostavlja neprevedene." Ovakva besmislena konstatacija je doista zapanjujuća! Prvo navodi da sam doslovno preveo, a onda u istoj rečenici veli "da sam tako daleko otišao u doslovnosti prevođenja da neke riječi nisam preveo." Retrogradna amnezija kod asistenta Fatića!

NAUČNO PREVOĐENJE I TUMAČENJE KUR'ANA

Izrečene konstatacije vezane za doslovno prevođenje Kur'ana važe i za naučno prevođenje! Bez doslovnog / preciznog prijevoda, kad je u pitanju nauka, nema tačnog prijevoda. Primjer ajeta 86:11: "We semai zati redž'i." Jedan prevodilac prevodi "Tako mi neba kišnoga", iako se kiša u ajetu ne spominje. Allah, dž. š., ne kaže "we semai zatil metar" nego kaže "Tako mi neba punog vraćanja", jer je *redž'* vraćanje, eho. Samo jednom jedinom riječju Kur'an nas obavještava da se u nebu vrši vraćanje nekih stvari. Nazad u kosmos se vraćaju sve opasne forme materije i energije, a svi korisni oblici materije i energije koji idu sa zemlje vraćaju se na nju. Kiša je samo jedno od značenja onoga što se vraća. Slično nerazumijevanje postoji i kod ajeta 86:12. Pozivam Fatića da prostudira moju knjigu "Kur'an ispred nauke i civilizacije" gdje će steći naka temeljna znanja. Takođe mu upućujem izazov (a neka pozove u pomoć koga može!) da ospori moje prijevode ajeta koji se tiču nauke.

Zar prevođenje takvih stvari treba prepustiti neukima? Ne, nikako! Onda bi ono "ikre" izgubilo smisao. Jer nije isti znalac, i onaj koji ne zna! Otuda i poziv Fatiću: NE ČINI KUR'ANU ono što su Bibliji učinili redaktori biblijskih tekstova!

Zaprepašujuće je sa kolikom upornošću se Fatić bori protiv izvornog teksta Kur'ana. Te njegove pokušaje dobro mogu iskoristiti kršćani na pojedinim internet forumima.

Na kraju, toplo preporučujem Fatiću knjigu "101 neispravnost u prijevodima Kur'ana", kao jedan fantastičan udžbenik za njega, da se s njom druži i da uz nju sazrijeva.

NAP: Pozivajući se na "Kodeks za štampu", "Zakon o zaštiti od klevete F BiH" te pravo na odgovor, tražim da "Preporod" u prvom narednom broju objavi moj odgovor na pisanje Almira Fatića o mojoj knjizi „101 neispravnost u prijevodima Kurana, i to u cijelosti, bez ikakvih izmjena od početka do kraja.

Bugojno, 03.11.2008.

Mustafa Mlivo, dipl. ing.

Page |

16

Mlavin odgovor na Fatićevo pisanje u „pismima čitalaca“ ”, Preporod 01.01.2009.

INŽENJERSKI PRIJEVOD KUR'ANA - PRECIZAN PRIJEVOD -

Odmah na početku smatram potrebnim naglasiti da sam ja kao prevodilac Kur'an (a Kur'an proučavam preko 20 godina) prihvatio ovu raspravu sa Fatićem, koji niti je prevodilac Kur'ana niti bilo kog tefsira. s ciljem da se neke njegove zablude ne prenesu na čitaoce Preporoda. Bilo je logično očekivati da on tu materiju samo parcijalno i površno poznaje, jer je novajlija i njegov "tefsirski" staž traje tek nekoliko mjeseci. Ovu polemiku sam prihvatio i zbog upute iz kur'anskog ajeta: [25:63] "A robovi Milostivog, oni koji hodaju po Zemlji ponizno, i kad im se obrate neznalice, kažu: "Selam!"

Svojim pismom u zadnjem broju Preporoda Fatić je dotakao dno dna i postao *esfele safilin*. Uzrok tome je vjerovatno lekcija koju sam mu održao, što je izazvalo njegovu izbežumljenu reakciju. Na to nedvosmisleno ukazuje i naslov njegovog pisma, gdje se on i dalje nastavlja rugati Kur'anu.

Tako Fatić napisa da Mlivo ne zna šta je polemika, šta naučni argument, da ne zna skoro ništa o Kur'anu, tefsiru i arapskom jeziku, da je nepismen, bezobrazan, umišljen, da je svoj prijevod Kur'ana i knjigu "101 neispravnost u prijevodima Kur'ana", doslovno prepisao, i druge slične nebuloze, pa on siromah hoće eto da obavijesti našu javnost kako je Mlavin prijevod Kur'ana prvorazredna nacionalna sramota. Sve to reče i opet nigdje nikakva argumenta ne iznese, a onda se pozva na kur'anski edeb koji mu ne dopušta da vrijeđa i ponižava ljude. Analitičari psihe lahko će iz ovoga zaključiti o kakvom se Fatićevom (ne)karakteru radi. A da je otvorio taj prijevod i pogledao ga, vidio bi da je to udžbenik za njega.

Uz taj prijevod (koji je direktan prijevod sa arapskog) našao bi prvorazredni tefsir (najbolji izbor iz postojećih), našao bi siru (životopis Božijeg poslanika), našao bi najveći dopunjeni indeks kur'anskih riječi na svijetu, oko 2700 fusnota, i sve to poduprto savremenom naukom, što bi u globalu proširilo Fatićevo znanje za oko 60%. Naročita pažnja je posvećena i dati su odgovori na tumačenja onih ajeta koje kršćani i drugi na kojekakvim forumima napadaju bez milosti, a pred kojima bi Fatić zbog svog (ne)znanja sagnuo glavu.

Snaga iznesenih argumenata je, čini se, bila tolika da Fatić sa svojim nivoom inteligencije nije mogao stvari pojmiti.

Fatić se također vjeka da Mlavin prijevod ne čita niko. Evo za njega gorke istine: Taj prijevod najviše traže doktori, inženjeri i političari. Ne mali broj kršćana je također tražio ovaj prijevod, jedan od njih da bi radio doktorat. Sem toga, Mlavin prijevod se nalazi u bibliotekama svih bosanskih medresa, i Zagrebačke također, značajnijih gradskih biblioteka, a gospodin Enes Karić je svojevremeno za Islamski fakultet poručio šest knjiga. Distribuiran je također preko SAD i Kanade, Evrope, pa sve do Indije.

Činjenica da sam ja, Mustafa Mlivo, diplomirani inženjer, nepodnošljiva je također za Fatića. On je siromah umislio da on ima ekskluzivno pravo i privilegiju baviti se Kur'anom. Vara se, Kur'an je objavljen svakom, i inženjeru, i čobanu, i doktoru. Zar se Allah dž.š. ne obraća ljudima u Kur'anu na način da kaže "O ljudi!"

Fatić se nadalje, u svom pismu, ponovo grčevito hvata Duha (za kojeg kaže da ne postoji u Kur'anu) i Džibrila, kao mogućem tumačenju riječi Duh. Ako je Duh jednako Džibril (po Fatiću), pogledajte kako bi onda

izgledao prijevod ajeta u kojem Allah kaže da je Isa (Isus) riječ Njegova i Duh od Njega: Dakle umjesto [4:171] ...Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je poslanik Allahov i Riječ Njegova ... i **Duh** od Njega”, bilo bi: “... Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je poslanik Allahov i Riječ Njegova ... i **Džibril** od Njega.” Isa /Isus/ nije dakle Džibril, Fatiću. Fatić bi također trebao znati da postoje tefsiri u kojima kur’anski Duh uopće nije protumačen Džibrilom!

S jedne strane dakle, Fatić pokušava negirati postojanje Duha u Kur’anu (to nije kur’anski, a nije ni kršćanski), a s druge strane vrtoglavo pokušava dokazati Isaovo /Kristovo/ tjelesno uzašašće na nebesa. Tako stvari razumiju malobrojni muslimanski adventisti, nadajući se skorom Isaovom drugom dolasku (ovaj put s neba), kao spasitelju i eventualno otkupitelju. U tom slučaju Fatiću kršćanstvo kuca na vrata. O Isaovom dolasku drugi put (prema Kur’anu on je mrtav kao i ostali poslanici, a Muhammed a.s. je posljednji vjerovjesnik i poslanik) nema niti jednog jedinog slova u Kur’anu.

Kur’an je previše ozbiljna stvar da bi se mogao prepustiti Fatiću i faticima. Na kraju pisma Fatić poziva u pomoć pjesnika, što nije ni čudo, čovjek je potrošio argumente!

I konačno, neću ništa preporučiti **DR.** Fatiću, jer gluhi se ne mogu dozvati, a slijepom se ne mogu oči otvoriti. Ipak, kad razmislim, bolje je da mu ponudim besplatnu pouku i da tako platim zekat na svoje znanje.

Bugojno, 12.12.2008.

Mustafa Mlivo, dipl. ing.